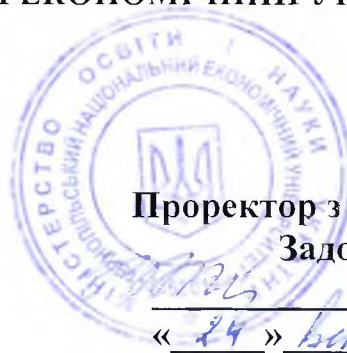

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Задорожний З.-М. В.

Задорожний
« 24 » вересня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни «Психологія толерантності»
рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 053 Психологія
освітньо-наукова програма – «Психологія»**

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Психологія толерантності»**

Дисципліна «Психологія толерантності»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 1	спеціальність 053 Психологія	Рік підготовки: <i>Денна – I</i> Семестр: <i>Денна – II</i>
Кількість змістових модулів – 2	рівень вищої освіти – третій (освітньо- науковий)	Аудиторні години - 30
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 120</i>
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Психологія толерантності»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни є формування у аспірантів стійких знань про толерантність як соціокультурне і психологічне явище та динаміку її історичного розвитку в контексті парадигматичних змін в підходах до вивчення особистості і розкриття особистісних механізмів толерантної поведінки.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни.

Передумовою вивчення дисципліни «Психологія толерантності» є засвоєні результати навчання із дисциплін «Аксіосихологія особистості», «Психологія професійної креативності», «Психологія як сфера мислєдїяльності», «Педагогіка та психологія вищої школи».

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Толерантність: вступ до проблеми

Тема 1. Психологічні передумови та виклики толерантності.

Толерантність в сучасній цивілізації. Світові процеси, що підвищують актуальність проблеми толерантності. Етимологія та семантика поняття «толерантність». Умови подібності, несхожості людей. Предмет психології толерантності, завдання дисципліни. Прояв толерантності на рівні суспільства. античність - політеїзм, громадянська толерантність. Середньовіччя - гуманізм, епоха Відродження - інструментальна толерантність. Епоха реформаторства - загострення проблем толерантності. ХІХ - ХХ ст. : Джеймс, Ясперс - толерантність як цінність. Нові уявлення про толерантність ХХІ століття. Модель ліберального плюралізму.

Література: 2, 10, 18, 22, 36, 43

Тема 2. Толерантність як інтегральна особистісна характеристика.

Функції толерантності. Види толерантності: можливість типологічного і класифікаційного підходів. Межі толерантності. Толерантність як ставлення. Сутність та механізм оцінки у формуванні толерантності

Толерантність – індивідуальна характеристика індивіда. Психологічна структура толерантності. Толерантність як психологічна стійкість, як система позитивних установок та особистісних цінностей. Показники толерантності. Рівні прояву толерантності. Етапи розвитку толерантності. Фактори розвитку, формування і становлення толерантності. Механізми виникнення толерантності. Установка і толерантність.

Література: 22, 29, 43, 47, 51

Література: 7, 13, 18, 22, 35, 30, 46, 50, 57, 59, 63

Змістовий модуль 2 Індивідуальна психологія толерантності

Тема 4. Індивідуальна психологія толерантності: класичні та сучасні парадигми психології особистості.

Психодинамічна парадигма. Класичний психоаналіз. Теорія потягів Фрейда. Толерантність як зріле ставлення до амбівалентності. Інтолерантність – прояв невротичної регресії. Структурна модель Фрейда. Внутрішній конфлікт психічних структур. Ригідність Суперєго. Нарцисизм як перешкода толерантності.

Захисні механізми. Псевдотолерантність як прояв особистісних захистів. Зрілі компромісні формації і толерантність.

Структура характеру в роботах Райха. Захисні механізми. Псевдотолерантність. Хартман і его-психологія. Толерантність і нейтралізація агресивної енергії. Ідентичність і теорія Еріксона. Карен Хорні і невротична особистість. Інтерперсональна теорія Салівана. Тривога та її роль в інтолерантній поведінці. Ерік Фромм і «втеча від свободи». Авторитарна особистість в дослідженнях Адорно.

Поведінкова парадигма. Толерантна та інтолерантна поведінка. Теорія оперантного зумовлення Б. Скінера.

Гуманістична парадигма. Самоактуалізована особистість. Екзистенціальні універсалії як основа розвитку толерантності.

Тема 5. Індивідуальна психологія толерантності: класичні та сучасні парадигми психології особистості.

Соціально-когнітивна парадигма. Особистісний конструкт і толерантна поведінка. Характеристика когнітивного стилю. Теорія соціального научіння Бандури.

Біологічна парадигма. Толерантність як відображення структури і функцій нервової системи. Поведінкова генетика.

Еволюційна парадигма. Толерантність як адаптивна риса. Кооперація та конкуренція.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Психологія толерантності»

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Толерантність: вступ до проблеми		
Тема 1. Психологічні передумови та виклики толерантності	6	30
Тема 2. Толерантність як інтегральна особистісна характеристика	6	30
Тема 3. Сутність, фактори і умови інтолерантності та соціально-психологічні механізми її формування	6	20
Змістовий модуль 2 Індивідуальна психологія толерантності		
Тема 4. Класичні парадигми психології особистості	6	20
Тема 5. Сучасні парадигми психології особистості	6	20
Разом	30	120

4. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин
1.	Ерік Фром і «втеча від свободи»	12
2.	Саллівен і інтерперсональна теорія	12
3.	Авторитарна особистість в дослідженнях Адорно	12
4.	Карен Хорні і невротична особистість	12
5.	Маргарет Малер і теорія сепарації індивідуації	12
6.	Мелані Кляйн і внутрішній світ	12
7.	Фейрберн і теорія об'єктних ставлень	12
8.	Віннікотт і розлад хибного Я	12
9.	Кохут і селф-психологія	12
10.	Теорія особистісних рис	12
Разом		120

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Психологія толерантності» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- залік

6. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Психологія толерантності» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Комп'ютерний варіант лекцій	
2.	Інтернет-джерела	
3.	Навчально-методичні рекомендації	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бакунина С.Д. Толерантность от истории понятия к современным социокультурным смыслам. Учебное пособие. Флинт. 2017. с.112
2. Безугла М. В. Формування у студентської молоді духовно-культурних цінностей освіти : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.07. К., 2015. 237 с.
3. Вітакультурна методологія : антологія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана : колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 980 с.
4. Методологія і психологія гуманітарного пізнання. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана : колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с
5. Николсон П. Толерантность как моральный идеал // Толерантность: вестник Уральского МИОН. 2015. Вып.1. С. 129-146.
6. Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика: монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. – Суми, 2015. – 430 с.
7. Рыбалка В.В. Теории личности в отечественной философии, психологии и педагогике : пособие. Житомир : Изд. ЖГУ им. И. Франко, 2015. 872 с.
8. Сучасні європейські культурноісторичні цінності в контексті викликів глобалізації: монографія. – К., 2014. – 444 с.
9. Толерантность личности в системе ценностного самоопределения: монография/ Е.В. Кривцова, Т.Н. Мартынова. М.-Берлин, 2015. 140 с.
10. Фурман А.А. Психологія смисложиттєвого розвитку особистості : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 508 с.
11. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 378 с.
12. Фурман А.В. Метатеоретична мозаїка життя свідомості. Психологія і суспільство. 2018. №3-4. С. 13–50
13. Фурман А. В., Шаюк О. Я. Толерантність як предмет онтофеноменологічного дискурсу. *Психологія і суспільство*. 2015. № 3. С. 31-61.
14. Фурман А. В., Шаюк О. Я. Методологічні підходи до сутнісного пізнання толерантності у форматі гносеолого-ноуменологічного напряму філософування. *Вітакультурний млин*. Модуль 20. 2018. С. 20-45.
15. Фурман А. В., Шаюк О. Я. Методологічні підходи до сутнісного пізнання толерантності у рамках психосоціального теоретизування. *Психологія і суспільство*. 2019. № 2. С. 31-61. 2018. С. 5-27.

16. Хижняк А. В. Лабиринты толерантности : [монография]. Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина. 2014. 160 с.
17. Шаюк О. Вітакультурні обрії сутнісного пізнання толерантності. *Психологія і суспільство*. 2017. №1. С. 73–78.
18. Boswell J., Jordan M.D. Christianity, social tolerance, and homosexuality: gay people in Western Europe from the beginning of the Christian era to the fourteenth century. University of Chicago Press. 2015. 456 p.
19. Harries S., Nawaz M., Harries S. Media. Islam and the future of tolerance: a dialogue. Sam Harries Media, 2015. 215 p.
20. Khayati E. Educational damages: educational impacts on woman's tolerance of gendered violence. Independently Published, 2014.
21. Lacombe D. The limits of tolerance: enlightenment values and religious fanaticism (religion, culture, and public life). Columbia University Press, 2019. 296 p.
22. McCabe V., McCabe J. Tolerance and other essays: or a treatise on tolerance and other essays. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. 111 p.
23. Milo D.S. Good enough: the tolerance for mediocrity in nature and society. Harward University Press, 2019. 320 p.
24. Paul D.E. From tolerance to equality: how elites brought America to same sex marriage. Baylor University Press, 2019. 256 p.
25. Pilgrim D. Understanding Jim Crow: using racist memorabilia to teach tolerance and promote social justice. P M Press, 2015. 208 p.